אין פלאַנטער פון לעבן . . .

א העכסט שפאַ־נענדער ראמאַן פון דעם מאָ־דערנעם אידישן לעבן אין אמעריקע

פון מ. ס.

(פאָרזעצונג)

וואס וואלטן פון אים געטראכט זיינע אל־טע גוטע באקאנטע, וועלכע ער האָט אין פארלויף פון יארן, זיך דערוואָרבן אויף די פארשיידענע געביטן פון געזעלשאפטלאכן לעבן... גארבער האָט מיט א ציטער אין הארצן געטראכט פון זיינע לאַנדסלייט־ברי־דער, פאראיינס מיטגלידער און די גע־וועזענע באלעבאטים פון דעם רעפארמירטן טעמפל, וואו ער האָט געהאט א שיינע "שטאַט", וואס וואלטן זיי אלע געטראכט פון אים ווען זיי וואָלטן, פלוצים, זיך דער־וואוסט וואס פאר א מענש דער פיינער מר. גארבער איז אין דער אמת'ן, און ווי אזוי ער קען זיך פארשטעלן ווען ער קומט צווישן מענשן...

אין אזא צייט האבן ווייניק געלט און ווייניק צירונג מיט זיך... און אלע מאָל, ווען ער פלעגט, אין געהיים, זיך צוריקקערן פון עלסי'ס שטיבל, פלעגט ער לייכט אָפּציען דעם אָטעם, וואס ווידער איז ער ארויס אַן א שלעכטער פאסירונג...

אויך איצט האָט ער געהאט דאָס זעל־בע געפיל, גייענדיק דורך די פינסטערע שמאָלע געסלאך. א פינסטערניש איז גע־ווען ארום אים. די געסלאך זיינען געווען שלעכט באלויכטן פון א פּאָר לאַמטערנעס. אויף א טרעפל פון א הויז האָט ער זיך אנגעשלאָגן מיטן פוס אַן א שלאָפנדיקן טרעמפּ. דער טרעמפּ האָט זיך איבערגע־דרייט אויף דער צווייטער זייט, האָט גע־וואָרטשעט און געשאַלטן אונטער דער...

. . . . .

נשמה געקאָנט אזוי דורכשווייגקען..

דערנאָך האָט ער אָנגעטאָן דעם מאָרגן־כאלאט און איז א דערפרישטער ארונ־טער אין עס־צימער. דער טיש איז געווען נעגרייט און פון קיך האָט געטראָגן דער שארפער ריח פון פריש־געמאכטע קאווע.

ביים טיש איז געזעסן זיין עלטערע טאָכטער לוסי, א צוואנציק יאריקע מיידל, מיטא קאָפּ בלאָנדע האר אזוי ווי די מוטער און מיט גרויע אויגן אזוי ווי די מוטער. זי האָט געהאט א קלאר וויים לייב און פרישע רויטע ליפּן. זי האָט געגעסן א וויסן ראָל און פארזופּט מיט שווארצער קאווע. דערביי האָט זי געהאלטן פאר זיך די מאָרגן ציימונג און איז געווען פאר־טיפט אין לייענען. זי האָט ניט אויפגע־הובן דיעם קאָפּ ווען דער פאָטער איז אריינגעקומען אזוי ווי זי וואלט אים ניט געהערט און ניט באמערקט.

מר. גארבער איז א ווייל געשטאנען ביי דער טיר און האָט מיט א שטילן בליק געקוקט אויף דער טאָכטער און אויף דעם פיין געגרייטן טיש. אלץ איז דא אזוי פיין... אלץ איז דא אזוי רואיק, זיין שיי־נע טאָכטער... זי גייט שוין ארום מיט יונגעלייט, אין א שיינעם טאָג וועט זי קריגן א חתן... א ער, פע, פע, ניט טראכטן מער וועגן יענע שלעכטע געדאנקען. ניט

מער... פון היינט אָן, וועט ער ווערן אַן אנדער מענש ער מוז ווערן. ער זאל ווערטן זיין זיין ווייב און זיינע קינדער און די דאזיקע שיינע היים.

(ווייטערעס — קומט)

. . . . .

מר. גארבער אז אריין אין קאפּי, האָט אויסגעטרונקען א שווארצע קאפּע קא־ווע און איז צוריק ארויס אויף דער גאס. ער האָט ארונטערגעבויגן דעם קאלנער פון זיין מאנטל, האָט ארויפגעהויבן די העט איבער זיין שטערן און האָט אָפּן, אָן מורא, געקוקט אויף די מענשן וואָס זיינען געקור־מען אים אנטקעגן. ער איז ווידעראמאל געוועזן מר. וואָלף גארבער, דער רייכער רזשועלערי דילער.

ער האָט אָפּגעשטעלט א טעקסי און האָט זיך געהייסן פירן אהיים. ער האָט געוואָלט, אז זיין ווייב, אויב זי שלאָפט נאָך ניט, זאל הערן אז ער איז אנגעקו־מען מיט א טעקסי, אזוי ווי ער פלעגט טאָן אלע מאָל ווען ער פלעג קומען שפּעט ביי־נאכט פון א מיטינג אדער א באנגעטניש מיט סויילסלייט. ער האָט ניט געוואָלט אז זיין ווייב זאל אים שטעלן איבעריקע פראגן. אין אזעלכע ביינאכטן האָט מר. גארבער זיך געשעמט צו קוקן זיין ווייב אין די אויגן.

מר. גארבער האָט מיט א שליסל גע־עפנט די טיר און איז שטילערהייט אריין צו זיך אין הויז. ער איז געגאנגען איבער דעם ווייכן קארפּעט וואָס האָט אזוי ווי איינגעשלונגען זיינע טריט, און ער האָט געטראכט צו זיך, אז ער איז ווערט מען זאל אים הייגען פאר אויסבייטן זיין רייכע, שיינע און באקוועמע היים אויף דעם ארימען, איבערגעהייצטן שטיבל אין יענע פינסטערע, שמאָלע געסלאך, אפילו ווען דאָס איז בלויז אויף א קורצע ווייל.

ער האָט געוואָרפן א שטילן בליק ארום זיך. אלץ איז ווי אלע מאָל געווען אין דער בעסטער אָרדענונג. זיין ווייב איז געווען אַן אויסגעצייכנטע באלעבאסטע און האָט זייער גוט געפירט זיין באלעבאטישקייט. אין פראָנט זיינען געווען צעוואָרפן די אָוונט ציימונגען. דאָס האָט זיין ווייב גע־לייענט און די עלטערע טאָכטער, און האָ־בען זיי דא אזוי איבערגעלאָזט. אין צוויי־טער צימער האָט ער, אויפן טיש, געטראָפן פּאַפּיר און ביכער. דאָס האָבן די קינדער ווי אלע מאָל, געמאכט זייערע לעסאנס.

מר. גארבער האָט זיך פארשעמט אזוי ווי פאר זיך אליין...״די קינדער ארבעטן אזוי שווער... די מוטער זוכט צו גיבן זיי א גוטע און אנשטענדיקע דערציאונג, און ער, דער פאָטער, וואלגערט זיך אין שמוץ,

. . . . .

דיק זייערע ריכטיקע נעמען... אמת, איש האָט נאָך אזוינס קיינמאל ניט פאסירט, ער איז זייער פארזיכטיק, אבער ניט אלע מאָל העלפט צו זיין פארזיכטיק...

אמאל קאָן מען ראַך באפאלן ווערן פון א שיכור אין די דאזיקע פינסטערע, שמאָלע געסלאך... אמאל קאָן א רויבער אויסשטעלן א רעוואָלווער קעגן אים... מר. גארבער האָט אלעמאל איין זין, אז ער זאל

ביישטייערונגען פאר דער ת״ת ביז יוני 23-טן

$300.00	אשכנזי שול.
צו $100.00	הדסה קאָונסיל פון וויניפעג, וויסמאַן אידזשענסים, ס. ב. לעווין.
צו $50.00	מוטער פאראיין פון תלמוד תורה בעסאראבער פרי לאַאַן, אינדעפּענ־דענט בני אברהם סיק בענעפיט, מ. גולד.
$36.00	טשערניאק, קאַפּשטיין און ספּיוואַק
צו $25.00	ר. ס. בעל, ל. פולמער, ס. קאָף, דר. מ. ריידי, קאמיוניטי פון וועסט קילדאָנען, גרענדמאָדערס קאסינא קלוב.
צו $15.00	וואָלף קאהען, מ. נייטנסאָן (קוואַליטי בעדינג).
צו $10.00	רבי פרענק, ל. בערקאָוויטש, י. קאמינעצקי, ס. גילפּעקס, דזש. ס. שטים, ב. סאפרין, דזש. ל. ריל, י. בערעסקין.
$6.00	א. סמעהאָף.
צו $5.00	מ. גאָלדבערג, ה. קודין, מ. קאָור־סקי, נ. מייטעס, א. פילקאָוו, י. מעדראָווי, דזש. פיטערמאן, ב. שניר דזש. פעקער, י. דזש. גאָלדשטיין, מ. בלומפילד.
צו $3.00	ז. קאהען, קראַפּט, מ. סאנדעק.
$2.00	מ. האניג.

דער "מתן תורה". פון אונזערע צייטן

אין גלות און אין ארץ־ישראל

(שטריכן)

פון ז. קאַטלער (ירושלים)

די צערעמאָניע און שמחה פון "געבן א נייע תורה אין שול אריין" האָב איך — אין פארלויף פון מיינע לעבנס טעג ביז איצט — שוין בייגעלעבט אין דריי פארשיידענע טיילן פון דער גרויסער וועלט:

אין מיין געבורטס שטעטל, אין רוס־לאַנד, אין מיין אימיגראציאָנס שטאָט —

. . . . .

זיי, ביי אידן ווייל אזוי מוזן זיי... אמת, אז קיין שרעק פאר די שיכור'ע איוואנעס און סטעפאנעס האָט מען דא ני ט געהאט, פארט די איסט סייד — די איקישע געטאָ, אבער . . .

אך, ווי די שמחה איז דאָ געשטערט געוואָרן! אָט הערט דבורים! —

— זעסט, חיים, וויפיל פאליציסטן עס

. . . . .

אונטערהאַלט, זיינען אין שול געבליבן בלויז א מנין אידן . . .

* * *

אין ירושלים

מר. יוסף ספעקטאָרסקי מיט זיין פרוי רחל לאה, פון ניויארק, האָבן געשיינקט א נייע ספר תורה פאר דער אזוי ...

. . . . .

פרישע

פרוכטען און יאַגדעס זיינען פיעל מעהר צוצי־הענדיג ווען מען סערווירט זיי מיט קעללאָגג'ס קאָרן פלייקס. איהר וועט הנאה האָבען פון א שיסעל קעללאָגג'ס פרוכט אויף מיטאָג. באַ־קוועם. פיעל געשמאַקער. וואונדערבאַר

קרוכלע

קעללאָגג'ס קאָרן פלייקס זיינען אַב־סאָלוט כשר אונטער דער השגחה פון אגודת הרבנים פון טאָראָנטאָ.

Kellogg's

CORN FLAKES

* קעללאָגג'ס זיינען מחיה'דיג מיט צוקער, האָניג — און מילך אדער קריעם

אזהרה גדולה

מיר וואָרנען אלע שו"בים וגם שוחטי עופות אז קיינער זאל זיך ניט דערוואגן צו קומען אין וויני־פעג אויף וועלכן עס איז אויפרוף. ביי אונז אין שטאָט איז ב"ה גע־נוג שוחטי גסות ועופות. מיר האָ־פען, אז ווער עס טראָגט נאָר אויף זיך דעם ריכטיקן נאָמען שוחט וועט געווים ניט וועלן עובר זיין אויף: לא תסיג גבול רעך" ולא ליקום עליה "בארור" חו"ש.

ושארית ישראל לא יעשו עולה.

ועד הרבנים דוויניפעג

אגודת השוחטים דוויניפעג

$8,700 געשאַפן געוואָרן פאר דער תלמוד תורה

נאָך $3,300 מוז געשאפן ווערן ביז דינסטאג אָוונט, צו פארפילן די סומע פון 12 טויזנט דאָלאר

נאר צוויי שולן מיט דער סומע פון 5 הונדערט דאָלאר, האָבן זיך אָפּגערופן. מיר רופן דערפאר אלע איבעריקע שולן, פרעזידענטן, מתפללים,— טוט אייער פליכט צו די שטאָט תלמוד תורות. אונזער גאנצע ארבעט ליגט איצט אין אייערע הענט. די קאמיטע און די קאָלעקטארס האָבן געטאָן זייער ארבעט בשלימות, און זיי רוען ניט ביז זייערע כוחות וועלן דערלאָזן, צו שאפן די נויטיקע סומע, אבער אָן די שולן קאָן די סומע ביז דינסטאג ניט געשאפן ווערן. אלע שולן פון שטאָט זיינען דעריבער געבעטן צו ברייננגען זייערע ביישטייערונגען ביז דינסטאג אָוונט און גומר זיין די עבודת הקודש.

מיר אפעלירן אויך צו אלע פרי לאָאנס און סאָסייטיס, גמילת חסדים פאראיינען און לינת הצדק, און אלע סיק בענעפיטס, — טוט אייער פליכט, פארלאָזט ניט דעם מאָמענט. טאָמער חלילה קומט ניט אייער הילף ביז דינסטאג אָוונט, דאַן איז אונזער ארבעט פארפאַלן, מיר וועלן מוזן אומקערן צוריק די געשאפענע סומע צו יעדן מנדב.

מיט גרויס שטאָלץ און זיכערקייט האָפן מיר, אז איר וועט אלע טאָן אייער פליכט און שטארקן אונזערע הענט, און מיר וועלן דינסטאג אָוונט אָפּשליסן דעם 12 טויזנט דאָלארדיקן קאמפּיין מיט גרויס דערפאָלג.

מיט האָפענונג און צוטרוי,

מ. האיד, קאמפּיין פּרעזידענט

ביכער!—ביכער!

צו שטוינענד ביליקע פרייזן

פארשאפט זיך א שיינע ביבליאָטעק

פאר איינצעלהייטן ווענדעט זיך צו

"דאָס אידישע וואָרט"

ספּעשל אַנאָנסירונג —

גערדיינקט דעם טאָג

זונטאָג, דעם 28-טן יוני

אין גרענד ביטש

דער

"פּיקניק"

פון דער היברו סיק בענעפיט סאָסייטי און פריינט

ספּעציעלע טריינס פארלאָזן די סי. ען. אר. סטאנציע 9.45 אינדערפרי און 1.30 נאכמיטאָג

קומט אלע און האָט פארגעניגן

פריזן פאר די קינדער — וואוילטאָג פאר די גרויסע

א ברידערלאכער צוזאמענפאָר!